

Atıf Bilgisi: Aktaş, H. ve Aksoy, E. S. (2022). Instagram’da Sembolik Şiddet Modası: Covid-19 Pandemisi Sürecinde Türkiye’de 65 Yaş Üzeri İnsanlara Uygulanan Sembolik Şiddet Örneklerinin İncelenmesi. *İNİF E-Dergi*, 7(1), 10-31.

INSTAGRAM’DA SEMBOLİK ŞİDDET MODASI: COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE 65 YAŞ ÜZERİ İNSANLARA UYGULANAN SEMBOLİK ŞİDDET ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

*Prof. Dr. Hasret AKTAŞ**

*Esin SERİN AKSOY***

DOI: 10.47107/inifedergi.887630

Arastırma Makalesi***

Başvuru Tarihi: 27.02.2021

Kabul Tarihi: 20.12.2021

Öz

Sosyal medya platformlarından birisi olan Instagram günümüz modern insanının hayatında oldukça önemli bir yere sahiptir. Gezdiği yerleri, yediği yemekleri, aldığı hediyeleri hatta evinin içini bile her gün sayfalarca fotoğraflayıp başka insanların görebilmesi için Instagram profillerinden paylaşan modern insan için Instagram’a içerik üretmek neredeyse bir iş gibi mesaisi olan bir uğraştır. Instagram’a koyulan gönderilerin yüksek izleyici sayılarına ulaşmasıyla elde edilebilecek olan bir maddi gelirin varlığı da insanları Instagram’a içerik üretmek için fazladan mesai harcamasına sebep olmaktadır. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki Instagram kullanıcılarının büyük bir çoğunluğu yaşadığı hayattan ziyade yaşamak istediği hayatı gözler önüne sermekten ve başkalarıyla paylaşmaktan keyif almaktadır. Instagram bireylere oldukları kişiden olmak istedikleri kişilere dönüşüm sağlayabilecekleri göreceli bir özgürlük alanı sağlamaktadır. Fakat bu dönüşüm esnasında bireyler bazen bilinçli bir şekilde bazen de farkında olmadan diğer bireylerin dikkatini çekmek amacıyla sembolik şiddet uygulamaktadır. Hem daha fazla insana ulaşma ve daha çok insan tarafından görünme isteği hem de maddi kaygılarla Instagram kullanıcısı modern insan bazen sınırlarını aşip hiç tanımadığı kişilere bile zarar verebilmektedir. Bu çalışmada tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemi sürecinde ağır risk grubunda olan 65 yaş ve üzeri bireylere uygulanan sembolik şiddet örneklerinden 2 tanesi Van Dijk’in söylem analizi metoduyla incelenmiş ve Instagram kullanıcısı bireylerin sergiledikleri davranışların ana sebebi açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çalışma esnasında Instagram’ın akışkan, hızlı ve dinamik yapısı bazen incelenen içeriklerin kayıt altına alınmasını ve örneklerin orijinal haliyle incelenmesini zorlaştırmıştır. Bu durumun en büyük nedeni ise, Instagram’a yüklenen içeriklerin çok kısa bir süre içerisinde silinebiliyor oluşu (örneklerde incelenen içeriklere yasal yollar üzerinden silinme işlemi gerçekleştirilmiştir) ve paylaşılan bir gönderinin binlerce kişi tarafından tekrar ve tekrar paylaşılması nedeniyle orijinal kaynağa ulaşmada yaşanan sıkıntılardır.

Anahtar Kelimeler: Instagram, Covid-19, Pandemi, Sembolik Şiddet

* Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, E-Mail: h.aktaş@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4217-4941

** Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, E-Mail: esin0225@yahoo.com.tr, ORCID: 0000-0002-7118-0702

*** Yazar / yazarlar, makalede araştırma ve yayın etiğine uyulduğuna ve kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edildiğine yönelik beyanda bulunmuştur.

**SYMBOLIC VIOLENCE FASHION ON INSTAGRAM: EXAMINING EXAMPLES OF
SYMBOLIC VIOLENCE AGAINST PEOPLE OVER THE AGE OF 65 IN THE COVID-19
PROCESS IN TURKEY**

Abstract

Today, Instagram has a vital place in modern people's lives. For modern people who takes tens of photographs of the places they visit, the food they eat, the gifts they buy and even the inside their houses every day and shares these photographs on their Instagram profiles so that other people can see, creating content for Instagram is an occupation with office hours almost like a real job. The existence of a financial income that can be obtained by reaching high audience numbers of posts posted on Instagram also causes people to spend overtime to produce Instagram content. The studies show that the majority of Instagram users enjoy sharing the life they want to live with other people instead of the life they live in. Instagram provides a relative area of freedom to individuals where they can transform into individuals, they want to be rather than who they are. However, during this transformation, individuals sometimes consciously or unconsciously apply symbolic violence to attract the attention of other individuals. With both the desire to reach more people and to be seen by more people and financial concerns, the modern people who are Instagram users can sometimes cross their borders and harm even those they do not know at all. In this study, 2 of the symbolic violence examples on individuals in 65 years old or higher age group who are included in the heavy risk group during the global COVID-19 pandemic with Van Dijk discourse analysis method and the attempt is made to explain the main reason for behaviors of the Instagram user individuals. During this study, the fluid, fast and dynamic structure of Instagram sometimes challenges recording the analyzed content and analyzing the original forms of the examples. The main reason for this is that the content uploaded on Instagram can be deleted in a short time (the contents analyzed as examples were deleted with legal procedures) and it might be challenging to reach the original source since a shared post is re-shared by thousands of people.

Keywords: Instagram, Covid-19, Pandemic, Symbolic Violence

Giriş

Coronavirus'lar (CoV), soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS-CoV) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS-CoV) gibi çok ciddi hastalıklara sebebiyet veren büyük bir virüs ailesidir. Coronavirus'lar zoonotik virüs ailesine mensupturlar. Yani hayvanlardan insanlara bulaşarak hastalık yapan virüs çeşitleridir. Detaylı çalışmalar sonucunda, SARS CoV'un misk kedilerinden, MERS-CoV'un ise tek hörgüçlü develerden insanlara bulaştığı ortaya çıkmıştır. Henüz insanlara bulaşmamış fakat hayvanlarda var olduğu saptanan birçok Coronavirus tipi mevcuttur. 31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi, Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde etimolojisi belli olmayan hastalık vakaları görüldüğünü bildirmiştir. Hastalık 7 Ocak 2020 tarihinde daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir Coronavirus (2019-CoV) tipi olarak tanımlanmıştır. Daha sonra hastalığın adı, görüldüğü yılın ismini alarak COVID-19 olarak kabul edilmiştir. Virüs halk arasında Covid-19 olarak anılsa da SARS CoV'e yakın benzerliği nedeniyle tıbbi literatüre SARS-CoV-2 olarak geçmiştir (Covid-19 Rehberi, 2020, s. 5).

Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan ilk vakaların hızlı bir şekilde yayılım göstermesi sonucu 30 Ocak 2020 tarihinde Covid-19 hastalığı önce küresel bir acil sağlık durumu olarak duyurulmuş daha sonra hastalığın 6 kıtada birçok ülkede görülmesi ile 11 Mart 2020 tarihinde bir pandemi (bir kıta ve hatta tüm dünya üzerinde etkisini gösteren hastalıklar) olarak ilan edilmiştir (Covid-19 Rehberi, 2020, s. 7).

Hastalık genel olarak öksürük, hapsirik ve yakın temas anında saçılan aerosoller (damlacıklar) aracılığıyla bir bireyden diğerine çok hızlı bir şekilde yayılabilmektedir. Hastalığın ilk belirtileri yüksek ateş, boğazda yanma ve öksürük gibi grip ve soğuk algınlığına oldukça benzer belirtilere sahip olduğu için Covid-19 hastalığı fark edilemeden

oldukça hızlı bir şekilde yayılım göstermiştir. Covid-19 virüsü hastalığın çabuk tespit edilememesi ve küresel ulaşım ağlarının de yardımıyla önce Çin'in geneline, daha sonra da kademeli olarak dünyanın 193 ülkesine yayılmıştır. Haziran 2020 tarihi itibarıyla dünya üzerinde 7 milyondan fazla insana bulaşarak 400 binden fazla insanın ölümüne neden olmuştur (Covid- Map, Haziran 2020).

Ülkemizde ilk Covid-19 vakası 11 Mart 2020'de görülmüştür. Bu tarihten sonra yaşanan gelişmelere bakıldığında, 13 Mart'ta ikinci kişinin testleri pozitif çıkmış ve 16 Mart'ta ilkokul, ortaokul, lise ve üniversiteler tatil edilerek uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 81 il valiliğine Covid-19 pandemisi tedbirlerini içeren genelge gönderilmiş, halkın toplu olarak bulunduğu alanlar, Bilim Kurulunca belirlenen şekilde sık periyotlarla temizlenerek dezenfekte edilmiştir. İnsan sirkülasyonunun yoğun olduğu yerler ve binalar ile toplu taşıma araçlarına dezenfektanlar yerleştirilmiştir. Yurt dışı çıkışları yasaklanırken, süreç, sokağa çıkma yasağı, düğün ve toplantıların yasaklanması, avm, park gibi toplu buluşma alanlarının kullanımının kısıtlanması gibi uygulamalarla devam etmiş, birçok etkinlik ve uygulama iptal edilirken bayramlar ve resmi günler daha az yoğunlukta kutlanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün araştırma sonuçlarına göre Covid-19 vakalarında ölümlerin büyük bir çoğunluğunu kronik hastalığa sahip bireyler ile 65 yaş ve üzeri kişiler oluşturmaktadır. Hastalık direkt olarak solunum sistemini (akciğerleri) vurduğu için özellikle kronik rahatsızlığı olan ve yaşları ilerlemiş olan bireyler yüksek risk grubunda sayılmıştır (Covid-19 Rehberi, 2020, s. 10). Yüksek risk grubunda sayılan kronik hastalığı olan bireyler ile 65 yaş ve üzeri bireyler için önce kademeli (sadece hafta sonları) daha sonra tamamen sokağa çıkma yasağı getirilmiştir.

Bu bireylere getirilen kısıtlamalar vakaların artış hızına bağlı olarak bireylerin kendi sağlığını korumak amacıyla detaylandırılmış (hastane, market, pazar, park, cami, tarla, bahçe gibi alanlar tamamen kısıtlanmış) ve son olarak evden tamamen çıkamama halini almıştır. Fakat yalnız yaşayan ve teknoloji ile arası çok iyi olmayan 65 yaş üstü bireylerin kısıtlama ve yasaklardan haberdar olması biraz zaman almış ve bu nedenle de bazı bireyler hastane, otobüs durağı, cami avlusu gibi mekanlar da görülmüş bu durumda sosyal medya da etkileşim amacı güden genç bireyler tarafından kötüye kullanılarak 65 yaş üzeri bireyler sembolik şiddete maruz kalmışlardır.

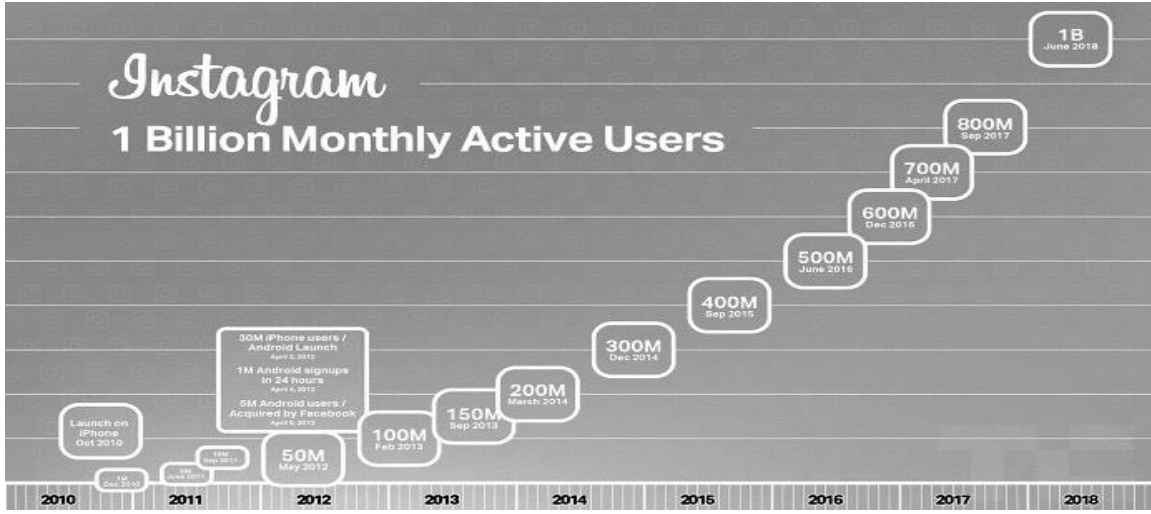
Bu çalışmada Instagram'dan ve Instagram'ın geniş kullanıcı ağından bahsedilmiş, daha sonra Covid-19 pandemisi hakkında detaylı bilgiler verilerek, birçok bireyin hakkında net bir bilgi sahibi olmadığı sembolik şiddet kavramı ayrıntılı bir şekilde anlatılarak, Covid-19 pandemisi süresinde 65 yaş ve üzeri bireylere uygulanan sokağa çıkma yasaklarının başlamasıyla ortaya çıkan sembolik şiddet örnekleri incelenmiştir.

1. Bir Sosyal Paylaşım Platformu: Instagram

Ekim 2010'da Kevin Systrom ve Mike Krieger tarafından kurulmuş olan Instagram fotoğraf ve video paylaşımına olanak sağlayan bir sosyal medya platformudur (Gostieva ve diğerleri, 2017, (s. 15-16). Sözcük anlamına bakıldığında "instant" anlık ve "telegram" telgraf kelimelerinin birleşmesinden oluşan Instagram platformu ilk kurulduğu yıllarda sadece IOS (IOS Apple'ın başlangıçta iPhone için geliştirdiği fakat sonrasında Ipad ve Ipad-touch'ta kullanılan işletim sistemidir.) uygulamalarında kullanılabilirken daha sonra Android (Google ve Open Handset Alliance tarafından mobil cihazlar için geliştirilen işletim sistemidir.), tablet ve bilgisayarlar için de kullanılabilir hale getirilmiştir (Türkmenoğlu, 2014, s. 84-100).

Ana prensibi ücretsiz fotoğraf ve video paylaşımı olmak ile birlikte, kullanıcılarına çektikleri fotoğraf veya videolar üzerinde ücretsiz dijital filtre kullanma hakkı da veren uygulamanın kullanımı dünya genelinde hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Kullanıcı sayısında meydana gelen hızlı artışla Facebook'un dikkatini çeken uygulama Nisan 2012 yılında Facebook tarafından satın alınmıştır (Altun ve Kırık, 2018, s. 85). Nisan 2012'den sonra iki başarılı sosyal medya platformu olan Instagram ve Facebook birbirine entegre edilerek özellikle reklam ve tanıtım sektöründe hızla önem kazanmış ve kullanıcı sayılarını artırmışlardır. Aralık 2016'da aylık 600 milyon aktif kullanıcı sayısına sahip olan Instagram, 2019 yılının başlarında 1 Milyar kullanıcı sayısı ile dünya genelinde en çok kullanılan 3. Sosyal medya platformu olmuştur (Agrawal, 2020). Şekil 1'de Instagram'ın yıllara göre kullanıcı istatistikleri görülmektedir.

Şekil 1. Instagram Kullanıcı İstatistikleri (Yıllara Göre)

Kaynak: Agrawal, 2020.

1.1. Instagram Uygulamasının Özellikleri

Uygulamanın kullanılabilmesi için öncelikle bireylerin mail adresleri ile birlikte bir profil oluşturmaları gerekmektedir. Uygulamanın ana özelliği, öncelikle her birey için kişisel bir profil oluşturmayı zorunlu hale getirmesidir. Bu profilde kişi kendi fotoğrafını kullanabileceği gibi, çiçek, ağaç, çizgi film karakteri vb. gibi anonim profil fotoğrafları seçebilmekte veya başka kişilere ait fotoğrafları da kullanabilmektedir. Bireylerin uygulamada oluşturdukları profilde, kullanıcı adı, yaşadığı şehir, adresi, telefon numarası, hayata bakış açılarını özetleyen cümleler vb. gibi vermek istedikleri bilgileri diğer kullanıcılarla paylaşabilecekleri bir biyografi (bio) bölümü yer almaktadır.

Farklı sosyal medya platformlarında da kullanılan “hashtag” (etiket) özelliği Instagram kullanımı için de geçerlidir. Bireyler paylaştıkları video veya fotoğraf gönderilerinin altına (#sanat, #lezzet, #güzellik, #doğa vb. gibi) “popüler” etiketlemeler yaparak üretilen içeriğin daha fazla insan tarafından görüntülenmesini sağlamaya çalışmakta, böylece daha fazla kullanıcıyla etkileşime geçilebilmektedir.

Instagram fotoğraf ve video paylaşım temelli bir sosyal medya platformu olduğu için, neredeyse bütün düzenleme ve yenilikler bu iki alanda yapılmaktadır. Fotoğraf ve videoların daha güzel, dikkat çekici veya farklı olması için kullanılan filtre ve efekt gibi özellikler sürekli geliştirilerek güncellenmektedir. Takipçi ve beğeni sayısı diğer popüler sosyal medya platformlarında olduğu gibi Instagram'da da öne çıkan özelliklerdendir. Uygulama, kullanıcılarına istediği kullanıcıyı takip etme ve diğer kullanıcıları beğenme, engelleme gibi hizmetler sunmaktadır. Aynı zamanda uygulama bireylere sadece kendi

istediği kişilerle etkileşime geçme hakkını da vermektedir ve bunu gizli hesap seçeneği ile sağlamaktadır. Gizli olan kişisel hesaplar sadece hesap sahibinin onayı ile takibe veya beğeniye izin vermektedir (Instagram, 2019).Birçok farklı özelliği bulunan uygulamanın en fazla kullanılan ve dikkat çeken özellikleri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Instagram'ın Kuruluşundan Bugüne Kadar Meydana Gelen Önemli Gelişmeler ve Uygulama İçi Dikkat Çeken Yenilikler

Tarih	Güncellemeler
2010 Ekim	Instagram IOS uygulamasında kullanıma açıldı
2012 Nisan	Instagram Android uygulamada da kullanılabilir hale getirildi.
2012 Kasım	Instagram bilgisayar (pc) üzerinde de aktif hale geldi. Kullanıcı profilleri masaüstünden de takip edilip yönetilebilecekti. (paylaşımlar pc’de hala yapılmamaktadır)
2013 Mayıs	Etiketleme (tagging) özelliği uygulamaya koyuldu
2013 Haziran	5 saniyelik video paylaşımı aktifleştirildi
2013 Ekim	Gönderilerin “sponsorlu” olarak paylaşımı aktif hale getirildi.
2013 Kasım	"Instagram Direct" yani kişiler arası mesaj özelliği açıldı. Bu özellik sayesinde kullanıcılar birbirlerine video, fotoğraf ya da mesaj gönderebilmeye başladılar.
2015 Haziran	"Keşfet" ve "ara" özellikleri aktif edildi.
2015 Ekim	Boomerang (1 saniyelik video) uygulaması aktif edildi.
2016 Şubat	Birden fazla Instagram hesabının aynı cihazdan yönetilmesi kullanıma girdi.
2016 Ağustos	Hikâye (story) özelliği getirildi.
2016 Ekim	Keşfet bölümüne hikayeler de dahil edildi. (Böylece kullanıcılar, tanımadıkları-takip etmedikleri insanların hikayelerini de görebilmeye başladılar.)
2016 Aralık	Canlı yayın özelliği de aktif edildi.
2017 Mayıs	Hikayeler için yüz filtreleri özelliği aktif hale getirildi.
2017 Ağustos	İki kişinin aynı anda canlı yayın yapabilmesi özelliği kullanıma açıldı.
2017 Ekim	Hikayeler için "oylama" özelliği aktif hale getirildi.
2017 Aralık	Hesapları takip etmek gibi hashtag'leri de takip etmek aktif hale getirildi.
2018 Ocak	Hikayelere GIF ekleme özelliği getirildi. (Graphics Interchange Format kavramının baş harflerinin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir dosya biçimidir.)
2018 Haziran	Instagram TV (IGTV) ile bir saate kadar video yayınlama özelliği getirildi.

Kaynak: Ulukan, 2020.

Tablo 1’de görüldüğü üzere uygulama içerisinde yapılan tüm güncellemeler ve yenilikler tamamen uygulamanın gündelik hayatta kullanımının artırılması ve popülerleştirilmesi amacıyla yapılmış ve yapılmaktadır. Uygulamanın günlük hayatın

içerisine bu kadar girmesiyle birlikte, bireyler de kendilerini gerçekleştirme, kanıtlama veya tanıtma gibi sosyal hayatta sergiledikleri tavırları bir sosyal medya aracı olan Instagram’da sergilemeye başlamışlardır. Böylece gündelik hayat pratiklerinin neredeyse tamamının sergilendiği uygulamada, bireyler görünürde sadece içerik üreticisi durumundayken başka bireylerin ürettikleri içerikler üzerinde beğenme, yorum yapma vb. etkilerle diğer bireyleri olumlu ya da olumsuz etkilemeye başlamışlardır. Bu durum Instagram kullanıcılarını hem tüketici hem de üretici konumuna getirmektedir.

1.2. Instagram’ın Gündelik Hayatta Kullanımı

Instagram dünya genelinde özellikle genç nüfusun kullanımının hızla arttığı bir platform haline gelmiştir. 2019 itibarıyla 1 milyar kullanıcıya ulaşan uygulamayı özellikle 18-24 ve 25-34 yaş aralığındaki bireylerin kullandığı görülmektedir. Araştırmacıların Instagram’ın kurulduğu yıldan günümüze kadar olan verilerine bakarak oluşturdukları algoritmalara göre, 2023 yılına gelindiğinde dünya genelinde 2 milyar kullanıcıya ulaşması beklenmektedir (Agrawal, 2020).

2019 verilerine göre Instagram’da günlük yaklaşık 500 milyon aktif kullanıcı bulunmakta ve her gün 80 milyondan fazla kullanıcı Instagram’a fotoğraf yüklemektedir (Agrawal, 2020). Instagram kullanıcılarının büyük çoğunluğunu oluşturan genç nüfus günlük hayatlarının ciddi bir bölümünü uygulamada geçirmektedirler. Gün içerisinde hayatlarındaki önemli, önemsiz birçok eylemi (izledikleri filmler, diziler, yedikleri yemekler, gezileri, ders notları, yeni alınan kıyafetler, arkadaş buluşmaları vb.) uygulama üzerinden sergilemekte, daha fazla beğeni ve takipçi için birbirleriyle yarışmaktadırlar (Agrawal, 2020).

Instagram’ın gündelik hayattaki kullanım yerlerine dikkat çeken bazı önemli istatistikler şunlardır (Agrawal, 2020):

- ✓ Instagram 24 saat içerisinde 500 milyon aktif kullanıcı sayısına ulaşabilmektedir.
- ✓ Instagram’da 24 saatte ortalama 95 milyon içerik paylaşılmaktadır.
- ✓ Bir kullanıcı 24 saatte ortalama 53 dakikasını Instagram da geçirmektedir.
- ✓ Hashtag (etiket) kullanımında gönderi etkileşiminin %12,6 oranında arttığı tespit edilmiştir.
- ✓ Kullanıcıların %31’i 18–24 yaş aralığında, %30’u ise 25–34 yaş aralığındadır.
- ✓ Instagramın hikaye (story) özelliğini aktif eden kullanıcı sayısı günde 300 milyona ulaşmaktadır.
- ✓ Uygulamanın mobil reklam geliri yılda 7 milyar doları aşmaktadır.
- ✓ Uygulamada içerisinde insan yüzü olan gönderiler %38 oranında daha çok beğeni almaktadır.

1.3. Türkiye’de Instagram Kullanımı

Türkiye We Are Social’ın, 2019 ’un raporuna göre Instagram kullanımında dünya birincisidir. Dünyada Instagram kullanımını %15 düzeylerinde iken Türkiye’de bu oran %58’e kadar çıkmış durumdadır. Ayrıca Türkiye Instagram kullanım verilerine bakıldığında uygulamayı kullanan kesimin büyük oranda genç bireyler olduğu görülmektedir. Ülkemizde ve dünyada bireyler oluşturdukları sanal benlikler ile reel (gerçek) hayatta yapmadıkları veya yapamadıkları birçok düşünce, eylem veya tavrı sanal dünyada gerçekleştirmekte, takipçileri ve diğer etkileşime geçtikleri kullanıcıları etkileme amacı gütmektedirler. Gündelik yaşamda zamanlarının önemli bir kısmını bu uygulamada geçiren bireyler, Instagram’a içerik üretmek, beğeni alabilmek ve takipçi kazanmak için ciddi bir mesai harcamaktadırlar (Düztepe ve Serin, 2020, s. 115).

Sonuç olarak görsellik temelli bir sanal platformu olan Instagram günümüz insanının hayatında önemli bir yer edinmiştir. İnsan hayatında değişime sebep olan her kavram gibi Instagram’da kullanımının tercih sebepleri, yol açtığı dönüşümler, birey ve toplumun günlük hayatındaki yeri gibi çeşitli alanlarda sosyal bilimlerin çalışma konularından birisi haline gelmiştir.

2. Şiddet ve Sembolik Şiddet Kavramları

Şiddet, insanlık tarihi kadar eski ve insanın olduğu her yerdedir. İnsanın kendisiyle, başka insanlarla ve doğayla olan iletişiminde; baskı, saldırı, eziyet, cezalandırma, ölüm, korkutma isyan gibi şiddet içerikli kavramların varlığı mutlaktır.

En basit tabirle şiddet; huzur ya da huzurlu olanın karşıtı anlamına gelmektedir. Şiddet huzuru bozar. Farklı bir anlamıyla şiddet; ölçüleri aşan ve kuralları çiğneyen kaba ve çılgın bir güç gösterisidir diyebiliriz. Latince “Violentia” kökünden türeyen şiddet kavramı, sert ya da acımasız kişilik, güç anlamına gelmektedir. Temelde şiddet terimi olgular ve eylemlerle birlikte, gücün ve duygunun varoluş tavrını belirtmektedir. Şiddetin en genel tanımı ise şu şekildedir; karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri ya da birkaçı toplu ya da dağınık olarak, diğerlerinden birinin veya birkaçının bedensel bütünlüğüne ya da ahlaki, moral, manevi bütünlüğüne malına ya da değerlerine oranı ne olursa olsun zarar verecek olursa bu duruma şiddet denir (Baki, 1998, s. 25).

Sembolik şiddet kavramı Fransız sosyolog, antropolog ve felsefeci olan Pierre Bourdieu tarafından alan yazına kazandırılmış bir kavramdır. Kelime anlamı olarak sembol; “belirli bir insan topluluğunun anlamı üzerinde uzlaşmaya vararak kendisine belirli bir anlam yüklediği somut nesne, simge, im veya işaret” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr). Sembolik şiddet kavramı ise en basit ve akılda kalıcı tanımı ile “algılanamayan gündelik şiddet biçimleri” olarak tanımlanabilmektedir (Bourdieu ve Eagleton, 2011, s. 398-399).

Sembolik şiddet; simgesel şiddet, örtülü şiddet, gönüllü şiddet gibi farklı tanımlarla da bilinmektedir. Bourdieu’ya göre tarihsel süreç içerisinde uygarlık tarihi ile birlikte bedensel şiddetin gerilemesi ile (yasal süreçler veya modernize olmuş toplum yapıları ile) birlikte sembolik şiddetin artışında büyük bir sıçrama meydana gelmiştir (Calhoun, 2007, s. 119-120). Şiddetin görünmez ve kibar bir formu olarak değerlendirilen sembolik şiddet toplumlarda daha çok iktidar (siyasi, sosyal ve ekonomik gücü elinde bulunduran kesim) tarafından uygulanabileceği gibi toplumsal doğruların ve alışkanlıkların arkasına sığınarak güç elde etmek isteyen bireyler tarafından da uygulanabilmektedir (Türk, 2007, s. 613).

Sembolik şiddetin en önemli özelliklerinden birisi de maruz kalan bireylerin rızası olmadan gerçekleştirilemeyecek oluşudur. Fakat ahlaki ve dini normlar, sosyalizasyon sürecinde meydana gelen normallik olgusu, toplum tarafından atfedilen değerler sıradan ve

normal (doğal) görünen söylemler üzerinden işleyen sembolik şiddet bireylerde bir değersizlik, yetersizlik hissi yaşatmaktadır. Sembolik şiddete uğrayan bireylerin birçoğu şiddete uğradıklarının bilincine bile varamamaktadırlar (Türk, 2007, s. 17).

Bourdieu sembolik şiddet kavramı üzerine çalışırken sembolik şiddetin gelişen teknolojilerle birlikte en fazla televizyonlar aracılığıyla topluma empoze edildiğini ve normalleştirildiğini savunmuştur. Televizyonun büyük kitlelere ulaşabilmesiyle birlikte bir temsil etme, kısaca bir anlam üretimi misyonu oluşmuştur. Bu durumda medya (televizyon) karışımıza bir anlamlandırma faili olarak çıkmaktadır (Hall, 1999, s. 88). Günümüzde ise televizyon bu görevini bir bakıma sosyal medya araçlarına devretmiş durumdadır. Tabii ki televizyonun etki alanı hala çok geniştir ve fakat sosyal medya araçları (Instagram, Facebook, Twitter vb.) televizyonun anlam üretimi gücüne ortak hatta ona rakip olmuşlardır. Fotoğraf ve videoların anlık paylaşımına ve karşılıklı etkileşime olanak tanıyan sosyal medya araçları sayesinde bireyler yedikleri yemekten, buldukları mekanlara kadar hayatları ile ilgili her türlü detayı anında diğer bireylere paylaşımına açabilmekte ve anında geri dönüşler alabilmektedir. Aktif (sürekli) sosyal medya kullanıcısı olan bireyler bir süre sonra kendilerini reel (gerçek) hayattan soyutlayarak, fark etmeden sosyal medya kimlikleriyle hareket etmeye başlarlar. Sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımların daha fazla insana ve beğeniye ulaşmasıyla kendilerini tatmin edilmiş hisseden bireyler, bir süre sonra sosyal medya araçlarında sadece takipçi kazanmak ve beğeni artırmak amaçlı paylaşım yapmaya başlamaktadır (Düztepe ve Serin, 2020, s. 119).

Sosyal medyayı takipçi ve beğeni artırmak için kullanan bireylerde gözlemlenen, tüm yaşamlarını sosyal medyada sergileme merakının bir getirisi olan içerik üretme telaşı (yeni ve farklı paylaşımlar yapmak), bazı durumlarda karşılardaki bireylere sembolik veya sözlü şiddet kullanımına kadar gidebilmektedir. Sergiledikleri tuhaf hareketlerle (başkalarına hakaret etme, alay etme veya aşağılama gibi) dikkat çekme telaşında olan bireyler sadece farklı olabilmek, daha fazla izlenebilmek ve insanlardan etkileşim (takip ve beğeni) alabilmek amacıyla bilerek veya bilmeyerek oldukça sık bir şekilde sembolik şiddet uygulayabilmektedirler.

3. Sembolik Şiddet Unsurları (Habitus, Alan ve Doksalar)

Bourdieu sembolik şiddet kavramını tanımlarken kavramın hangi durumlar halinde aranması gerektiğinin belirleyicisi olan bazı yan kavramlar belirlemiştir. Bu kavramların en önemlileri: Habitus, Alan ve Doksa'dır (Bourdieu, 2008).

3.1. Habitus

Habitus, Bourdieu'nun en meşhur kavramlarından birisidir. Aynı zamanda da anlaması güç ve karışık bir kavramdır. Bourdieu'ya göre (2008, s. 51) habitus, toplum tarafından yapılmış fakat bireyler tarafından da yapılandırılmıştır. Habitus kavramının karışıklığı bakış açısından gelir bazı durumlarda bireyin davranışına yön veren belirleyici bir bakış açısı olarak anlamlandırılabilirken aslında habitus kavramı bireye yalnızca dış etmenlerden (toplum, ahlak, eğitim, din vs.) ibaret tek yönlü bir süreci kapsamaz (Bourdieu, 2014, s. 128). Aynı zamanda habitus kavramı; bireyin bilinçli olarak gerçekleştirmediği tüm uygulamaları öğrendiği ve yeniden üretebildiği nesnel bir tabanın bilgisiyyle oluşmaktadır. Birey için "normal" kavramının benimsendiği ve normal olanın uygulanabileceği hissini yerleştirilmesi anlayışı ile ilgilidir. Normal karşılanan belli tavır, duruş ve hayat pratiklerinin nesnel tabanını oluşturan habitus birey, tarih, aile, sosyal sınıf, din ve eğitim üzerinden gelişen ortak bir bilinçle iç içe geçmiş durumdadır (Türk, 2007, s. 7).

Sonuç olarak habitus bireyi şekillendirirken, birey tarafından da şekillenen karşılıklı bir olgular bütünüdür. Birey habitus ile seçenekler arasından çözüm üretme ve tercih yapma yetisi kazanır (Wacquant, 2003, s. 27). Böylece habitusu yeniden şekillendirmiş olur. Yani habitus eyleme geçen bireyin çok düşünmeden gerçekleştirdiği hareketlerin temelinde içerisinde bulunduğu toplum tarafından kabul görmek amacı gütmesiyle ortaya çıkar. Burada düşünmeden gerçekleştirilen hareketlerden kasıt bireyin toplumsal normlar dışında gerçekleştirdiği eylemlerdir. Bu durumda habitus bireye senin yerinde kim olsa aynı şeyi yapardı' mantığıyla hareket etme imkânı veren, ufak dönüşümler geçirirse de genellikle bütünlüğünü koruyan bir 'yatkinlikler bütünüdür' (Bourdieu ve Wacquant, 2003, s. 121- 125).

3.2. Alan

Bourdieu'nun alan kavramı için, belirli sınırları ya da kuralları olan ve işleyişi belli bir mantık üzerine yerleştirilmiş bir bölgeden bahsedilmesi çok mümkün değildir. Alan kavramından kastedilen, daha çok güç mücadelelerinin yapıldığı ve bu mücadelelerce şekillendirilen dinamik bir yapı olduğudur. Alanlar ürünlerin, hizmetlerin veya statünün üretildiği, dolaşıma girdiği ve bireylerin bu güç mücadelesini kazanmaya çalıştıkları rekabete dayalı konumu ifade etmektedir (Swartz, 2018, s. 167). Bourdieuya göre alan ve habitus arasında çok derin bir ilişki bulunmaktadır ve bu ilişkide habitus hayati öneme sahiptir. Habitus alanın kural ve ödülleri tanımlar ve bilinirliğini sağlamaktadır. Örneğin; bir öğrencinin derslerinde başarılı olup iyi bir üniversite kazanabilmesi için (Eğitim Alanı) ailesinde yani evinde okulun beklentilerine en iyi şekilde hazırlanmış olması (habitus) gerekmektedir (Jourdain ve Naulin, 2016, s. 124).

3.3. Doksa

En akılda kalıcı tanımı ile doksa /doxa; kanı, kanaat ya da yerleşmiş değer yargıları anlamına gelmektedir (Deer, 2008, s. 121). Doksalar sosyal hayattaki keyfi ayrımların kavranmasını sağlar. Örneğin, kadın erkek arasındaki ayrımların toplumsal olarak gereklilikmiş gibi görünmesini sağlar. Böylece toplum içerisinde kadın ve erkek arasındaki sosyal ve siyasal eşitsizliğin tam anlamıyla meşru görünmesinin önünü açmış olur (Bourdieu, 2018, s. 21). Çoktan toplumsal yapının içine sinmiş olan doksalar buna alışık olan habituslarla kollektif bir şekilde birleşerek alan içerisinde bir oyuna girerler. Doksaların en temel özelliği bireyin kendine ait olduğunu zannettiği düşüncelerini ve değer yargılarını ifade ettiği dil üzerinden hareket ederek sembolik şiddetin doğallaşmasını sağlamasıdır.

Sembolik şiddet kavramı ile ilgili yapılan literatür taramasında, ülkemizde sembolik şiddet kavramının sosyal bilimler alanında çok az çalışıldığı, çalışılan konuların neredeyse tamamının kavramın tanımı hakkında bilgi veren çalışmalar ve kadınlara yönelik sembolik şiddet çalışmaları olduğu saptanmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında ise kavramın daha geniş hatlarla araştırıldığı görülmüş ve yurt dışında sembolik şiddet kavramı üzerine yapılan benzer çalışmalardan birkaç tanesi örnek teşkil etmesi amacı ile bu çalışma içerisine dahil edilmiştir.

Lumsden ve Morgan (2017, s. 926-940) trolleme ve tacizin medya çerçevesini inceledikleri çalışmalarında sembolik şiddete maruz kalan bireylerin susturulma çabalarını İngiliz gazete haberlerini örnek alarak incelemişlerdir. Sosyal medya platformlarında trolleme (dalga geçme) adı altında bireylere yapılan tecavüz ve ölüm tehditleri ile bireylerin bedenleri üzerinden yapılan aşağılama, dalga geçme vb. gibi davranışlarla ilgili istismarların medya raporlarına nasıl yansıdığı üzerine topladıkları bulguları sunmaktadır. Bireylerin sosyal medya kanalları üzerinden sadece sembolik şiddete değil, sembolik şiddet ile birlikte çevrimiçi tacize de maruz kaldıklarını belirten Lumsden ve Morgan

çevrimiçi mağduriyet yaşayan bu bireylere, diğer bireyler tarafından uygulanan susturulma stratejilerini İngiliz gazete haberlerinden yararlanarak incelemişlerdir.

Recuero (2015, s. 370-375), sosyal medya ve sembolik şiddet ilişkisini incelediği çalışmasında sembolik şiddet kavramına odaklanarak, şiddet içeren söylemlerin yeniden üretilmesi ve meşrulaştırılması için sosyal medyanın nasıl kullanıldığı üzerinde durmuştur. Sosyal medyanın şiddeti pekiştirdiğini ileri süren Recuero; sosyal medyada teşvik edilen şiddetin, terörizm gibi sübjektif ve açık şiddet olmadığını daha çok algılanması güç, örtülü bir şiddet şekli olduğunu ifade etmektedir. Recuero çalışmasında; sembolik şiddetin bireyler tarafından normalleştirildiğini ve algılanması güç bir durum olduğunu 2014 Brezilya seçimlerinde seçime katılan siyasi partiler (İşçi partisi ve Brezilya Sosyal Demokrat Partisi) arasında başlayan kutuplaşmanın sosyal medya üzerinden seçmenlere sıçramasıyla, farklı partileri destekleyen bireylerin sosyal medya üzerinden ailelerine, arkadaşlarına ve komşularına karşı yaptıkları paylaşımlarda yer alan sembolik şiddet öğelerini incelemiştir. Seçim sonuçları açıklandığında ise kazanan partinin kazandığı bölgeleri sosyal medya üzerinden seçmenleriyle paylaşmasıyla birlikte tarafların birbirlerine uyguladıkları sembolik şiddet dozunu artırmış ve açık bir saldırı şeklini almıştır.

Roumbanis (2019, s. 197-218) akademik yaşamda sembolik şiddet örneklerini incelediği çalışmasında örgütsel bir bakış açısıyla değerlendirdiği akademiye sembolik şiddet kavramını ekleyerek, akademik güç ve tahakkümün profesörler ve daha eski akademisyenler tarafından akademi hayatına yeni başlayan genç akademisyenlere uygulanan sembolik şiddet örneklerini İsveç'te bulunan üniversiteler üzerinden incelemektedir. Roumbanis, üniversiteler tarafından bilimsel araştırma yapmak amacıyla akademisyenlere verilen akademik teşvik için akademisyenler arasında yürütülen gizli bir savaşın var olduğundan ve yeni akademisyenlerin bilimsel araştırmalar yapabilmek için teşvik alabilmesinin neredeyse imkânsız olduğundan bahsetmektedir. Üniversitelerin teşvik için ayırdıkları bütçelerin oranları düştükçe eski akademisyenlerin kendilerinin daha fazla şey bildiklerini iddia ederek yeni akademisyenlerin teşvik ödeneklerine başvuramamalarını istemeleri veya teşvik komisyonlarında yeni akademisyenlerin çalışmaları için çok nadir ödenek bulabildiklerini ileri süren araştırmacı, eski akademisyenlerin akademik hiyerarşi içerisindeki güçlerini kullanarak yeni akademisyenleri bastırdıklarını ve geri çekilmeye zorladıklarını ifade etmektedir.

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma da Covid-19 pandemisi sürecinde ülkemizde 65 yaş üzeri bireylere Instagram'da etkileşim alabilmek amacıyla uygulanan 2 farklı sembolik şiddet örneği seçilmiş ve bu örnekler Van Dijk'in söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Söylemi; dil içerisinde kodlanan ve iletişimin temelini oluşturan toplumsal kökenli bir ideoloji olarak tanımlayabiliriz (İnceoğlu ve Sözeri, 2012, s. 22-35). Söylem bireyin kendini ifade etme çabası yani iletişim ile birlikte toplumsal yapının da temelini oluşturmaktadır. Söylemin gücü yüzyıllar öncesinden fark edilmiş ve iktidarlar (güç sahipleri) tarafından toplulukları kontrol etme, yönlendirme ve gücü elinde tutma yöntemi olarak kullanılmıştır. Söylemler bir toplumun ahlaki, ekonomik, dini ve kültürel yapısı hakkında bilgi verebildikleri gibi bu yapıları da değiştirip, dönüştürme gücüne sahiptirler.

Van Dijk'e göre söylem analizi, baskının tekrar üretilme sürecindeki konuşmaları, metinleri yani iletişimin yapı ve özelliklerini inceleyip, analiz etmekle alakalıdır ve bu sebeple söylem yapılarına odaklanır. Söylem yapılarına odaklanırken, sınırları çok net bir şekilde çizilmemiş olsa da belirli bir modeli kullanır.

Tablo 2. Van Dijk'in Söylem Analizi Modeli

A. Makro Yapı	B. Mikro Yapı
1. Tematik yapı	1. Sentatik Çözümleme
a. Başlık/lar	a. Cümle yapısı (aktif mi? Pasif mi?)
b. Haber Girişi	b. Cümle yapısı basit mi? Karmaşık mı?
Spot/lar	2. Bölgesel Uyum
Spot kullanılmamış ise haber metninin ilk paragrafi	a. Nedensel İlişki
c. Fotoğraf	b. İşlevsel İlişki
2. Şematik Yapı	c. Referansal İlişki
a. Durum	3. Sözcük Seçimi
Ana Olay Sunumu	4. Haber Retoriği
Sonuçlar	a. Fotoğraf
Artalan Bilgisi	b. İnanırcı bilgiler
Bağlam Bilgisi	c. Görgü tanıklarının ifadeleri
b. Yorum/lar	
Haber Kaynakları	
Tanık Yorumları	

Kaynak: Özer, 2009.

Bu modele göre; van Dijk baskı ve zorbalığı yeniden üreten söylemlere haber içerikleri aracılığıyla ulaşır ve bu ilişkileri çözümlemek için mikro ve makro yapıları kullanır. Makro yapılarda içeriği, oluşturulduğu bağlam üzerinden ele alırken tematik ve şematik olmak üzere iki farklı analiz yöntemi kullanır (Duna ve Kubilay, 2010, s. 68).

Tematik yapıda söylem birden çok temadan oluşmaktadır ve temalar söyleme göre yapılandırılmışlardır. Tematik analiz enformasyon eksiltimi, genelleştirme ve kurgulama olmak üzere üç alt başlıkta incelenir ve bu alt başlıklar haberlerin ana fikrini gösterirken aynı zamanda haberin özetlenmesini de sağlarlar. Enformasyon eksiltimi, özellikle başlıklarda; yer, dönem ya da zaman gibi bilgilere yer verilmemesidir. Genelleştirme, özne veya nesnelere kategorilerine indirgenmesi olarak tanımlanabilmektedir. Kurgulama ise, genelleştirmeye benzetmekle birlikte özne veya nesnelere ziyade eylemlere yöneliktir (Özer, 2009, s. 93-94).

Şematik yapıda ise, haberin alt metinleri, yorumlamaları ve sonuçlar bulunur (Durna ve Kubilay, 2010, s. 80). Sonuç olarak gazete haberleri için makro yapı çözümlemesi; ana ve alt başlıklar, ana olay, kaynaklar, yorum ve bağlam bilgisi gibi unsurlardan meydana gelmektedir (İnceoğlu ve Çomak, 2009, s. 20-80).

Mikro yapı çözümlemeleri ise analizin daha çok söylem bölümüne odaklanmaktadır. Cümle ve kelimeler, sözcük seçimleri, cümle yapıları ve cümle yapıları arasındaki ilişkiler mikro yapının temelini oluştururlar. Söylem, görsel öğeler (fotoğraf, video, resim), sayısal veriler ile birlikte uzman görüşleri haberin inandırıcılığının artırılmasını sağlamaktadır (van Dijk, 2014, s. 214; Özer, 2009, s. 92).

Hollandalı dilbilimci Teun. A. Van Dijk ‘in söylem analizi yöntemi ilk başta gazete haberlerindeki dil ve söylemleri analiz etme amacıyla oluşturulmuş olsa da aile ve arkadaş grupları arasındaki günlük konuşmalardan siyasi konuşmalara, hukuk metinlerinden reklam ve film senaryolarına kadar hemen hemen her alanda kullanılabilir (Binark, 2005, s. 35). Bu nedenle bu çalışmada van Dijk’in söylem analizi modeli kullanılmıştır. Bu çerçevede ülkemizde Covid-19 pandemisi nedeniyle 65 yaş ve üzeri bireylere sokağa çıkma yasağının duyurulduğu 21 Mart 2020 tarihi ile yasakların kademeli olarak azaltılmaya başlandığı 30 Nisan 2020 tarihleri arasında Instagram’da yapılan anahtar kelimeler (hashtag’ler, etiketler) yardımıyla aranarak 2 örnek seçilmiştir. Aramada Instagram’ın keşfet kısmında bulunan “etiketle ara” bölümü kullanılmıştır. Arama da kullanılan anahtar kelimeler sembolik şiddet söylemleri çerçevesinde oluşturulmuştur. Bu söylemler bireyleri yaşları, eğitim seviyeleri ve anlama kabiliyetleri üzerinden vurarak korkutma, kandırma ve aşağılama amacı güden söylemlerdir. Aramalar sonucunda en fazla yorum, paylaşım, beğeni ve tepki alan paylaşımlar seçilmiştir. Aramada kullanılan anahtar kelimeler tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Aramada Kullanılan Anahtar Kelimeler

Aramada Kullanılan Anahtar Kelimeler
#65yaş
#karantina
#yaşlı
#sokagaçıkmayasağı
#evindençıkma
#65yaşüstüölümtehlikesi
#yaşlılarevine
#koronali

Örnekleme olarak seçilen paylaşımların kaç yorum aldığı, kaç kişi tarafından beğenildiği ve paylaşıldığı, paylaşımları yaparken kullanılan etiketler derlenerek van Dijk’in söylem analizi modeli bir sosyal paylaşım ağı olan Instagram’a uygun hale getirilmiştir.

5. Bulgular

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gündelik hayat içerisinde gerçekleşen toplumsal, siyasal veya ekonomik olaylar bireyleri etkiledikleri takdirde geleneksel medyayı ve sosyal medyayı da etkilemektedirler. Ülkemizde ve dünyada kullanıcı sayısı her geçen gün ciddi bir şekilde artan Instagram’da da bu tarz toplumsal olaylar yer almakta; konu ne olursa olsun hemen karşı çıkan veya destek veren insanlar bir araya gelerek gruplaşmaktadır. Bu durum bir trend (moda) halini almaktadır. Gündemde olan veya birkaç kişinin ilgisini çeken herhangi bir konu hemen viral (sürekli paylaşılan) olmakta ve bireyler kendi kişisel hayatlarında hiç ilgilenmedikleri bir konu hakkında bile paylaşım yapmaktadırlar. Örneğin; hayvan haklarının korunması kanunu ile ilgili gerçek hayatında hayvanları sevmeyen, hiçbir hayvanı beslememiş olan ya da gerçekten böyle bir kanunun çıkıp çıkmamasını önemsemeyen kişiler bile o sırada trend olan konulara destek verebildikleri gibi muhalifte olabilmektedirler.

5.1. Örnek Olay 1

Tablo 4. Örnek Olay 1

Tematik Yapı	Şematik Yapı
URL:	https://instagram.com/sputnik_tr/status/1242389388744634369 (*Orijinal Gönderi EGM Tarafından Kaldırılmıştır.)
Olayın Tarihi:	23.03.2020
Paylaşımın Açıklaması ve Hashtag'leri:	''Sokağa çıkma yasağını delen ihtiyar. ''#evindekal #65yaştüölümtehlikesi #yaşlıveölümlü #65liklerevine #korona #karantina #evindençıkma
Gönderinin Beğeni Sayısı:	3,5 Bin
Gönderinin Paylaşım Sayısı:	756,498
Gönderinin Yorum Sayısı:	958,877
Gönderinin İçeriği:	Sokağa çıkma yasağından haberi olmayan 79 yaşındaki Ali İhsan Yavaşca risk grubunda olduğu için hastaneye alınmaz ve evine dönmeye çalışırken yoldan geçen bir Instagram fenomeni tarafından videoya alınır. Kendisini polis olarak tanıtan Instagram fenomeni yaşlı bireyi, para cezası kesmekle korkutur (gülerek ve dalga geçerek). Ağlamaklı bir ses tonuyla ve telaşlı hareketleriyle o ortamdan kurtulmaya çalışan yaşlı birey ve yaşlı bireyin teknolojiye uzaklığı ile dalga geçerek, çektiği videoyu Instagram hesabına yükler.
Görsel (Video):	Kullanımı: Telaşlı bir şekilde yürüyen yaşlı birey videonun kadrajına girer, endişeli ve korkan bir vücut diliyle kendisine sorulan sorulara cevap vermeye ve bulunduğu yerden uzaklaşmaya çalışır. Genç birey Videoda görünmez sadece sesi duyulur.

Görsel 1. Örnek Olay 1'in Görseli

5.1.1. Makro Yapı

5.1.1.1. Tematik Yapı

Paylaşım: #65yaş #karantina #yaşlı #sokağaçıkmayasağı #evindençıkma anahtar kelimelerimizle uyumludur. Devletin 65 yaş üzeri bireyler için sokağa çıkma yasağı getirmesinin en önemli sebebi bu bireylerin sağlıklarından endişe edilmesidir. Fakat Instagram gibi sosyal medya ağlarında bu konu mizah, sembolik şiddet, alay konusu olarak algılanmış ve birçok kullanıcı için sadece bir içerik konusu olarak görülmüştür.

5.1.1.2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili: Video toplamda 38 saniyeden oluşmaktadır. Gönderide oldukça sıradan ve ciddiyetsiz bir dil kullanılmıştır. Instagram fenomeni birey yaşlı bireyi korkuturken bile “hashtag evinde kal amcacım” gibi sosyal medya jargonu dediğimiz kelimeler seçmekte, neyden bahsedildiğini anlamayan yaşlı birey ise durumun kötü olduğunu düşünerek daha da korkmaktadır.

Ardalan Bilgisi: Videoda kullanılan dil, toplumsal değerler bakımından incelendiğinde kendinden büyük bir kişi ile kurulabilecek iletişim öğelerinin hiçbirisini karşılamamaktadır. Toplumsal değerler içerisinde bulunan; kendinden büyük insanlara saygı duymak, otobüste yer vermek, sözünü kesmemek vb. gibi davranışlardan ziyade kendinden büyük bir kişiyi sadece Instagram’da daha fazla etkileşim alabilmek amacı ile bilgisiz olduğu bir konuda kandırmak ve korkutmak gibi davranışlar sergilemesi, söylemin toplumun ahlaki, ekonomik, dini ve kültürel yapısı hakkında bilgi verdiği gibi bu yapıları da değiştirip, dönüştürme gücüne örnektir.

Bağlam Bilgisi: İncelenen gönderiye benzer gönderiler araştırıldığında yaşlıların teknoloji ve sosyal medya gibi konular karşısındaki bilgisizliği ile dalga geçen video ve

paylaşımların çok fazla insan tarafından izlenip paylaşılması yani etkileşim alması kişilerin bu tarz daha fazla gönderi üretme peşinde koşmasını açıklamaktadır.

5.1.2. Mikro Yapı

Sentaktik Çözümleme: Cümleler çatı bakımından pasif ve edilgen bir yapıya sahipken, günlük sıradan bir dilden oluşmaktadır. Konuşma kısa, devrik ve yarım bırakılan ve ara ara yabancı sözcükler kullanılan karışık cümlelerden meydana gelmektedir.

Bölgesel Uyum: Daha önce de belirtildiği gibi genel olarak yaşlılar ile ilgili çok fazla etkileşim alan ve beğenilen gönderilerle incelenen gönderi arasında içerik olarak çok fazla bir uyum sağlanamasa da nedensellik olarak bir uyum görülmektedir.

Retorik: Retorik unsurlara bakıldığında herhangi bir inandırıcılık, bilgi veya ciddiyet görülmemektedir. Konuşma içerisinde yer alan ‘sana ceza kesmemiz gerekiyor ’ gibi cümlelerin herhangi bir yasal dayanağı yoktur. Kendisini tanıtırken kullandığı ‘polisim ’cümlesinin de herhangi bir gerçeklik payı yoktur. Sürekli tekrarlanan ‘evde kal, evinde kal ’cümlesi yaşlı bireyin sağlığından endişe ettiği için değil, yaşlı birey üzerinde bir baskı (güç) kurarak kendisini duyarlı biriymiş gibi göstermek istemesiyle ilgilidir.

Instagram fenomeni birey yaptığı paylaşım ile binlerce kişinin gönderisiyle etkileşim kurmasını sağlamıştır. Kısa bir süre içerisinde videoyu izleyen kullanıcılar kendi aralarında ‘videonun komik olduğunu düşünenler ’ve ‘bir büyüğüne saygısızlık ederek toplumsal değerlerimize zarar verdiğini düşünenler ’olmak üzere 2’ye ayrılmıştır. Video o kadar dikkat çekmiştir ki saatler içerisinde neredeyse tüm ülkeye yayılan paylaşım ana haber bültenlerine ve gazetelere kadar konu olmuştur. Videoyu çeken genç Ankara Emniyet Müdürlüğü tarafından gözaltına alınmış ve bir süre sokağa çıkması yasaklanmıştır. Instagram üzerinden videoyu izleyip, paylaşarak yine Instagram üzerinden videoya tepki gösteren binlerce kullanıcı olmuştur. Sonuç olarak, videoyu paylaşan kullanıcı tahmin etmediği kadar çok etkileşim almış ve çok fazla eleştirilere maruz kalmış olsa da yeni bir akım başlatmıştır.

5.2. Örnek Olay 2

Tablo 5. Örnek Olay 2

Tematik Yapı	Şematik Yapı
URL:	https://sptnkne.ws/BNmB (*Orijinal Gönderi EGM Tarafından Kaldırılmıştır.)
Olayın Tarihi:	24.03.2020
Paylaşımın Açıklaması Hashtag'leri:	''Virüsün birini bulduk. Acil müdahale timi geldi ''#evindekal #65yaşüstüölümtehlikesi #yaşlıveölmü #65liklerevine #korona #kaantina #evindençıkma #virüsübulduk #acilmüdahale
Gönderinin Beğeni Sayısı:	2,7 Bin
Gönderinin Paylaşım Sayısı:	859,361
Gönderinin Yorum Sayısı:	998,786
Gönderinin İçeriği:	Psikolojik engelli olan 65 yaş üstü bireyi hastanenin karşısındaki parkta gören iki Instagram kullanıcısı genç " virüsün birini bulduk" diyerek kaçmaya çalışan yaşlı bireyi zorla kolundan tutarak "biz acil müdahale timiyiz virüse yakalanmışsın" diyerek zorla maske takıp kafasını kolonya ile yıkamışlardır. Daha sonra "hastaneye gitmek zorundasın, virüslüsün sen" diyerek korkuttukları bireyi videoya alarak Instagram'da paylaşmışlardır.
Görsel Kullanımı (Video):	Kaçmaya çalışan yaşlı bireyi kolundan tutarak korkutan iki genç, yüzüne zorla maske takıp, kafasını kolonya ile yıkadıktan sonra yaşlı bireyi hastaneye gitmesi için bırakıyorlar.

Görsel 2. Örnek Olay 2'nin Görseli

5.2.1. Makro Yapı

5.2.1.1. Tematik Yapı

Paylaşım: #65yaş #karantina #yaşlı #sokağaçıkmayasağı #evindençıkma #korona #virüs anahtar kelimelerimizle uyumludur. Devletin 65 yaş üzeri bireyler için sokağa çıkma yasağı getirmesinin en önemli sebebi bu bireylerin can sağlığından endişe etmesidir. Fakat Instagram gibi sosyal medya ağlarında bu konu mizah, sembolik şiddet, dalga

konusu olarak algılanmış ve birçok kullanıcı için sadece bir içerik konusu olarak görülmüştür.

5.2.1.2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili: Video toplamda 25 saniyeden oluşmaktadır. Gönderide oldukça ciddiye ve sert bir dil kullanılmıştır. Instagram kullanıcısı iki genç yaşlı ve psikolojik engeli bulunan bireye hafif fiziksel şiddetin yanında yoğun bir şekilde sembolik şiddet uygulamaktadırlar. "Virüsü bulduk" diyerek yaşlı bireye hitap eden iki genç, yaşlı bireye "virüs vakasına yakalanmışsın acil müdahale timi geldi" diyerek bireyi korkutmuşlardır.

Ardalan Bilgisi: Videoda kullanılan dil, toplumsal değerler bakımından incelendiğinde yaşıt veya kendinden büyük bir kişi ile kurulabilecek iletişim öğelerinin hiçbirisini karşılamamaktadır. Genç Instagram kullanıcıları oldukça sert ve ara ara argoya kaçan bir üslup kullanmışlardır.

Bağlam Bilgisi: Örnek olay 1 olarak incelediğimiz olayda videoyu çekerek paylaşan kullanıcının ana haber bültenlerinden gazetelere kadar haber olmasının ardından reklamın iyisi kötüsü olmaz mantığıyla hareket eden birçok kullanıcı işin dozunu artırarak veya azaltarak benzer videolar çekerek gündeme gelme amacı gütmüşlerdir.

5.2.2. Mikro Yapı

Sentaktik Çözümleme: Cümleler çatı bakımından aktif ve etken bir yapıya sahipken, günlük sıradan, sokak ağzı olarak adlandırdığımız bir dilden oluşmaktadır. Konuşma kısa, devrik ve yarım bırakılan ve ara ara argo sözcükler kullanılan sıradan ve eksilteli cümlelerden meydana gelmektedir.

Bölgesel Uyum: Daha öncede belirtildiği gibi 1 numaralı örnekte incelenen paylaşım beklenenin çok çok ötesinde dikkat çekince içerik ve paylaşım alanı ve kullanılan araçlar olarak (Instagram ve telefon kamerası ile kayıt) aynı fakat tavır ve tarz olarak daha sert olaylar meydana gelmiştir.

Retorik: Retorik unsurlara bakıldığında herhangi bir inandırıcılık, bilgi veya ciddiyet görülmemektedir. Konuşma içerisinde yer alan "virüsü bulduk", "biz acil müdahale ekibiyiz" gibi cümlelerin tek amacı yaşlı bireyi korkutarak dikkat çekici reaksiyonlar vermesini sağlamak ve çekilen videonun daha fazla izlenmesini sağlamaya çalışmaktır. Videoda yaşlı bireyle diyaloga giren genç Instagram kullanıcısı gitmek isteyen yaşlı bireyi kolundan tutup "gel lan buraya" diyerek yaşlı bireyin gitmesini engellerken, aynı zamanda yaşlı birey üzerindeki fiziksel (güç) üstünlüğünü de göstermeye çalışmaktadır. Genç Instagram kullanıcısının fiziksel üstünlük kurma çabası yaşlı bireyin yüzüne zorla maske takması ve kafasını kolonya ile yıkamasıyla devam etmektedir. Daha sonra "sen virüslüsün, şimdi kimseye bulaşmıyorsun, doğru hastaneye hadi bakalım" söylemiyle hem yaşlı bireyi korkutmuş hem de zaten psikolojik engeli olan bireye ağır bir sembolik şiddet uygulamıştır.

Instagram üzerinden gelen yoğun şikayetler sonucunda ise videoda yaşlı ve engelli kişiye sembolik şiddet uygulayan birey göz altına alınarak, bir yaşlı bakım evinde yaşlılarla ilgilenme cezasına çarptırılmıştır. Reel hayat dediğimiz gündelik hayat içerisinde kendisini yetersiz ve eksik hisseden bireyler için sanal dünya dediğimiz online hayat kendileri izin vermediği takdirde istemedikleri hiç kimsenin onlara ulaşamayacağı ve nasıl isterlerse öyle yaşayabileceklerine inandıkları megabayt ve gigabaytlardan oluşan bir kale görevi görmektedir. Sanal dünyada kendilerine bambaşka bir benlik oluşturmaktadırlar. Literatürde daha önce yapılan araştırmalar sonucunda kişinin benliğinin oluşumunun

çevresel faktörlerden etkilenebildiği ve semboller aracılığıyla bireyin algılama sürecinin değişim geçirebildiği belirlenmiştir (Marshall, 1999, s. 105). Reel hayatta gündelik yaşam rutinleri ve toplumsal değer yargıları arasında sıkışıp kalan bireylere Instagram; sanal bile olsa istedikleri insanlara dönüşme, istedikleri kimliklere (cinsiyette dahil) bürünme, istedikleri işlere sahipmiş gibi davranma, toplumsal öğreti ve doğrulardan sıyrılarak söylemek istediklerini özgürce söyleyebilecekleri görece özgür bir alan vermektedir (Goffman, 2016, s. 154).

Bilgin (2007, s. 179), bireylerin günlük yaşam dinamikleri içerisinde birbirleriyle ilişkilerinde, bir taraftan içerisinde buldukları toplulukta sözü geçen, dikkat çeken bireylere benzeme arzularının olduğu, bir taraftan da herkesten farklı ve herkesin önünde, üstünde olmayı arzu ettiklerini ileri sürmektedir. Ona göre toplum içindeki bireyler arasındaki ilişkilerde görülen davranışlarına bir nedensellik örüntüsü getirme çabası bulunmaktadır.

Bauman (2018, s. 88) ise; günümüzün modern toplumunu akışkan bir yapıya benzeten teknolojik gelişmelerinle birlikte etkileşimin, iletişimin doğasını değiştirdiğini, böylece bireylerin tavır ve davranışlarının an be an çoklu şekillere girebildiğini vurgulamıştır. Online ve offline bir yaşam tarzının var olduğunun ve bu yaşam tarzlarının oldukça akışkan ve değişken bir yapıya sahip olduğunun kabul edilmesi gerektiğini savunan Bauman, bireyin toplumsal doğru ve alışılmış öğretilerini teknolojik gelişmeler sonrasında dönüşüme uğrattığına dikkat çekmiştir

Tartışma ve Sonuç

Sembolik şiddet kavramının sosyal bilimlerde kullanımı oldukça yenidir. Kavram 1980 yılı ve sonrasında geliştirilen bir kavram olmasına karşın sosyal bilimlerde sembolik şiddet kavramına genel olarak cinsiyet çalışmaları, kadın ve kadın bedeni üzerine yapılan çalışmalar haricinde rastlamak çok olası değildir. Gündelik hayatta, toplumsal öğretilerin etkisiyle sembolik şiddete en fazla maruz kalan kesim kadınlar gibi görünse de, sembolik şiddet insan ilişkilerinin adeta ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde toplumun büyük bir kısmı (cinsiyet, sosyal statü ve yaş fark etmeksizin) gün içerisinde defalarca sembolik şiddete maruz kalmaktadır. Bu durum bazen insanların dikkat çekme çabasından bazen de kendilerini yetersiz hissetmelerinden ileri gelebilmektedir. Her geçen gün daha da gelişen teknoloji ve sosyal ağlar sayesinde kendilerine oluşturdukları sanal profiller aracılığıyla yakalanma, ayıplanma veya dışlanma korkusu olmadan bireyler istedikleri gibi davranabileceklerini düşünmektedirler. Sosyal medya platformlarında kendilerini adeta bir koruma kalkanı içerisinde hisseden bireyler tanıdıkları veya tanımadıkları herkese, derecesi küfür ve hakarete kadar varan sembolik şiddet örnekleri sergilemektedir. İletişim araçlarının yaygın ve etkin olmadığı eski zamanlarda uygulanan şiddet ve sembolik şiddet örneklerinden aynı toplumda yaşayan diğer bireylerin haberdar olması son derece nadir rastlanan bir durumdur. Oysa iletişim araç ve teknolojilerinin son derece geliştiği günümüzde karşılaşılan örneklerden sadece lokal sosyal medya kullanıcıları değil, ulusal ve uluslararası platformlarda neredeyse tüm dünya tarafından çok kısa süreler içerisinde haberdar olunmaktadır.

Çalışmada incelenen örneklerde de görüldüğü gibi artık bir video Instagram'a yüklendiği andan itibaren dakikalar ya da saatler içerisinde milyonlarca kişinin erişebileceği bir kaynak haline almaktadır. Bu durumu ders videoları, spor videoları, yemek tarifi videoları vb. gibi olumlu anlamda kullanan bireyler olduğu gibi hayvanlara eziyet ederken, eşine, sevgilisine şiddet uygularken; öğretmeniyle dalga geçerken, küfür ederken vb. gibi olumsuz şekilde kullananlar da çok sayıdadır. İncelenen örneklerde görüldüğü gibi, bir kişi tarafından yapılan ve dikkat çeken davranış, doğruluğuna yanlılığına

bakılmaksızın, dikkat çekmek isteyen başka bireyler tarafından tekrar tekrar sergilenmekte ve Instagram da biraz daha fazla etkileşime sahip olmak amacıyla taklit edilmektedir. Teknolojik gelişmeler insan yaşamını sadece hızlandırmakla kalmayıp aynı zamanda dönüştürmektedir. Türk toplumunun gelenek ve göreneklerinde bulunan büyüklere hürmet göstermek ve saygı duymak gibi temel prensiplerden biri bile Instagram’da etkileşim alıp, insanların dikkatini çekmek için rahatlıkla çığnenebilmektedir.

Extended Abstract

Instagram, one of the social media channels that emerged with the developing communication technologies and used by modern people in a large part of their lives, is used by billions of people in our country and in the world. The use of Instagram has become so widespread around the world that many users have started to make financial gains by advertising and promotional activities through their Instagram profiles. As a result of this situation, Influencer (Influential), Instagram Phenomenon etc. New concepts such as For individuals who aim to make financial gains through Instagram, producing content for Instagram has turned into an almost all-day effort. In Instagram, which has become a medium where daily activities, shopping lists, places visited, efforts eaten, gifts, in short, almost all details about the personal lives of individuals are shared moment by moment, users sometimes do not hesitate to cross borders and apply physical or symbolic violence in order to get interaction by increasing the number of views. As a result of the rapid spread of the first cases, which emerged in Wuhan, China, Covid-19 first became a global health emergency on January 30, 2020, and then a pandemic (a pandemic) on March 11, 2020, with the disease being seen in many countries in 6 continents. It is a disease that has been declared as a disease that affects the continent and even the whole world. In this study, 2 of the symbolic violence examples applied to individuals aged 65 and over who are in the severe risk group during the Covid-19 pandemic, which affected the whole world, were examined by Van Dijk's discourse analysis method and the main reason for the behaviors exhibited by Instagram users was tried to be explained.

The concept of violence, which derives from the Latin root "Violentia", means tough or ruthless personality, power. Violence is as old as human history and is everywhere where there are people. In the communication of man with himself, other people and nature; The existence of violent concepts such as oppression, assault, torture, punishment, death, intimidation, rebellion is absolute. symbolic violence; It is also known by different definitions such as symbolic violence, covert violence, voluntary violence. According to Bourdieu, with the decline of bodily violence (with legal processes or modernized social structures) along with the history of civilization, there has been a great leap in the increase of symbolic violence in the historical process. Symbolic violence, which is considered as an invisible and polite form of violence, can be applied mostly by the power (political, social and economic power) in societies, as well as by individuals who want to gain power by hiding behind social truths and habits. When the literature was searched for this study, it was seen that symbolic violence and Instagram were used separately in our country and in the world. However, when the studies on the use of symbolic violence in Instagram, which is a social media channel, are examined, it is clearly seen that the studies mostly focus on symbolic violence against women and the female body. For this reason, it is expected that this study will bring a different perspective to the subject and the literature.

In this study, 2 different examples of symbolic violence applied to individuals over 65 years of age in our country in order to get interaction on Instagram during the Covid-19 pandemic process were selected and these examples were examined by Van Dijk's

discourse analysis method. discourse; Discourse can be defined as an ideology of social origin, which is coded in language and forms the basis of communication. The power of discourse has been recognized centuries ago and has been used by the rulers (power holders) as a method of controlling, directing and holding power. Discourses can give information about the moral, economic, religious and cultural structure of a society, and they have the power to change and transform these structures.

According to Van Dijk, discourse analysis is about examining and analyzing the speeches and texts in the process of reproduction of oppression, that is, the structure and features of communication, and therefore it focuses on discourse structures. While focusing on discourse structures, it uses a particular model, although its boundaries are not clearly delineated. According to this model; van Dijk reaches discourses that reproduce oppression and tyranny through news content and uses micro and macro structures to analyze these relationships. In macro structures, it uses two different analysis methods, thematic and schematic, while handling the content through the context in which it was created. Microstructure analysis, on the other hand, analysis focuses more on the discourse part. The relationships between sentences and words, word choices, sentence structures and sentence structures form the basis of microstructure. Discourse, visual elements (photos, videos, pictures), numerical data together with expert opinions ensure that the credibility of the news is increased. For this reason, in this study, mostly microstructure investigations are emphasized.

The use of the concept of symbolic violence in social sciences is quite new. Although the concept is a concept developed in and after 1980, it is not very likely to come across the concept of symbolic violence in social sciences, except for studies on gender, women and the female body in general. Although women seem to be the most exposed to symbolic violence in daily life under the influence of social teachings, symbolic violence has become an inseparable part of human relations. Consciously or unconsciously, a large part of the society (regardless of gender, social status and age) is exposed to symbolic violence many times during the day. This may sometimes be due to people's efforts to attract attention and sometimes to feel inadequate. For individuals who think that they can behave as they want without fear of being caught, shamed or excluded through the virtual profiles they create for themselves, thanks to technology and social networks that are developing more and more every day, symbolic violence has become an action that they constantly increase their dose without realizing it.

Kaynakça

- Agrawal, S. (2020). New Instagram statistics 2020: know the latest Instagram by the numbers. <https://www.digitalgyd.com/instagram-statistics>, (Erişim Tarihi: 15 Eylül 2020).
- Altunışık, R., Coşkun, R., ve Yıldırım, E. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Baki, S. (1998). *Kitle iletişim araçları ve şiddet*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bauman, Z. ve Raud, R. (2018). *Benlik pratikleri*. (Çev. Mehmet Ekinçi). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Benjamin, W. (1998). *Tarih felsefesi üzerine tezler, estetize edilmiş yaşam*. (Çev. Ünsal Oskay). Ankara: Dost Yayınevi.
- Bilgin, N. (2007). *Kimlik inşası*. Ankara: Aşına Kitap Evi.

- Binark, M. (2007). *Yeni medya çalışmaları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Bourdieu, P. (2006). *Pratik nedenler: Eylem kuramı üzerine*. (Çev. Hülya Uğur Tanrıöver). İstanbul: Hil Yayınevi.
- Bourdieu, P. (2008). *Viva la crise!: Sosyal bilimde heterodoksi için, ocak ve zanaat: pierre bourdieu derlemesi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bourdieu, P. ve Wacquant, L. J. D. (2003). *Düşüünsel bir antropoloji için cevaplar*, (Çev. Niyazi Ökten). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bourdieu ve Eagleton (2011). Bir Röportaj: Doxa (Kanaat) ve Sıradan Yaşam. Slovoj Zizek (Ed.). *İdeolojiyi haritalamak*. (Çev. Sibel Kibar). Ankara: Dipnot yayınları.
- Bourdieu, P. (2014). *Bilimin toplumsal kullanımları (bilimsel alanın klinik bir sosyolojisi için)*. (Çev. Levent Ünsaldı). Ankara: Heretik Yayınları.
- Bourdieu, P. (2018). *Seçilmiş metinler*. (Çev. Levent Ünsaldı). Ankara: Heretik Yayınları.
- Calhoun, C. (2007). *Bourdieu sosyolojisinin ana hatları, ocak ve zanaat: pierre bourdieu derlemesi*. (Der. Güney Çeğin vd.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Deer, C. (2008). Doxa. Grenfell, M. (Ed.). *Pierre Bourdieu: key concepts*. Stocksfield: Acumen Publishing Limited.
- Durna, T. ve Kubilay, Ç. (2010). Söylem kuramları ve eleştirel söylem çözümlenmeleri, *Medyadan söylemler*, (T. Durna, Der.) İstanbul:Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.
- Düztepe, S. ve Serin, E. (2020). Popüler kültür bağlamında instagram uygulaması ve kitap okuma challenge örneği. Karadal, H. Nazlı, R. S. ve Bal, E. (Ed.) *İletişim Güncel Gelişmeler*. İstanbul: Atı Akademi Titiz Yayınları.
- Giddens, A. (2016). *Modernliğin sonuçları*. (Çev. Ersin Kuşdil), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Goffman, E. (2016). *Günlük yaşamda benliğin sunumu*. (Çev. Barış Cezar), İstanbul: Metis Yayınları.
- Gostieva, A., Vaillant, A., Tarbeev, I., Erguder, I., Hoorn, R. J., Ribeiro, M. J., Yılmaz, O. C. (2017). *Identity construction on Instagram*. Budapeste: Budapest Metropolitan University. Türkiye: <https://www.brandingturkiye.com/instagram-istatistikleri-guncel/>
- Instagram, (2020). www.instagram.com, Erişim Tarihi:10.07.2020.
- İnceoğlu, Y. G. ve Çomak, N. A. (2009). *Metin çözümlemeleri*, (Der. Teun A van Dijk) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- İnceoğlu, Y. ve Sözeri, C. (2012). Nefret suçlarında medyanın sorumluluğu: Ya sev ya terk et ya da. *Nefret söylemi ve nefret suçları*. (Der. Yasemin İnceoğlu). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Jourdain, A. ve Naulin, S. (2016). *Pierre Bourdieu'nün kuramı ve sosyolojik kullanımları*. (Çev. Öykü Elitez). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kara, S. (2018, Haziran 28). Her 5 saniyede bir dünyada bunlar oluyor! Ağustos 17, 2020. <https://www.teknolojioku.com/guncel/her-5-saniyede-bir-dunyada-bunlar-oluyor-5a29027918e54078fb15e5c0>

- Lumsden, K. and Morgan, H. (2017). Media framing of trolling and online abuse: Silencing strategies, symbolic violence, and victim blaming. *Feminist Media studies*, 17 (6), 926-940.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. (Çev. Orhan Akınhay ve Derya Kömürcü), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Özer, Ö. (2009). *Eleştirel haber çözümlemeleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Roumbanis, L. (2019). *Symbolic violence in academic life: A study on how junior scholars are trained in the art of funding*. Stokholm: Center Organisational Research (SCORE).
- Stuart H.. (1999). İdeolojinin yeniden keşfi: Medya çalışmalarında baskı altında tutulmanın geri dönüşü. *Medya, iktidar, ideoloji*. (Der. ve Çev. Mehmet Küçük) Ankara: Ark Yayınları.
- Swartz, D. (2018). *Kültür ve iktidar*. (Çev. E. Gen). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, (2020). www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 15.07.2020.
- Türk, B. (2007). Bourdieu ve Söylem Tartışmaları. *Ocak ve zanaat: Pierre Bourdieu derlemesi*. (Der. G. Çeğin vd.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Türkmenoğlu, H. (2014). Teknoloji ile sanat ilişkisi ve bir dijital sanat örneği olarak Instagram. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), 87-100.
- Yıldız, B. (2020). Instagram İstatistikleri. <https://www.brandingturkiye.com/instagram-istatistikleri-guncel/>, Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2020.

Araştırmacı Katkı Oranı: *Araştırmacılar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuştur.*

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar: *Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır.*

Çıkar Çatışması: *Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.*